

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 574. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm02-shoot-idm139964404912400/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

nægter] indtil 1802, da Næringsloven af 1857 traadte i Kraft, kunde ingen opnaa Tilladelse til at udøve et Haandværk eller drive en Næring, uden at han var Medlem af vedkommende Lav, og det kunde han først blive efter at have opfyldt visse Forpligtelser (et vist Antal Aars Tjeneste som Dreng, som Svend, derefter Afsættelse af Svende- og Mesterprøve m. m.); Tilladelsen til at drive Haandværk eller Næring som Mester kaldtes Borgerbrev. — som Jøde, α ; fordi han er Jøde: Jøderne havde fra først af ligesaa lidt herhjemme som andet Steds Adgang til Lavene, men ved kgl. Reskript af $19/2$ 1788 var det tilstaaet dem. I Praxis overholdtes Reskriptet ikke altid; der var endnu i den første Halvdel af det 19de Aarh. Tendens hos Lavene til saa vidt muligt at holde Jøderne ude, og Regeringen maatte gentagne Gange indskærpe Reskriptet af 1788; endnu i 1840 kunde Frederik Barfod skrive (Brage og Idun III 303), at der stadig „er Lav, som endnu ikke have villet åbne sig for dem“. [Hvor vanskeligt man overhovedet paa P.-M.'s Tid havde ved at anerkende Jøderne som ligeberettigede Statsborgere, viser ogsaa Forhandlingerne 1838 i Stænderforsamlingerne om, hvorvidt Jøderne skulde være valgbare; dette nægtedes af den jydsk Stænderforsamling, men vedtoges i Østfjernes, uden dog at faa Regeringens Billigelse.]

Side 95 Linje 8: *Bertel Brask*] saaledes først Udg. 1873; alle tidligere Udgaver har: Rasmus Rask. Læserne af disse Udgaver har næppe kunnet undgaa at tænke paa den berømte Sprogforsker († 1832), men hvorfor P.-M. har valgt netop dennes Navn til at betegne en bondsk Person, er ikke godt at sige. [Det er sikkert, at unge Akademikere af de „dannede“ Klasser i Tyverne saa paa Rask med nogen Ringeagt (se f. Ex. Abrahams' Meddelelser af mit Liv, Side 179—80), og det er vist, at han i P.-M.'s første Studenteraar ved en enkelt Lejlighed paa Grund af Ukendskab til Forholdene havde vakt nogen Muntarhed i Studenterforeningen (se H. C. A. Lund, Studenterforeningens Hist. I 263); ved sine Forsøg paa at forbedre den danske Retsskrivning havde han vakt almindelig Forbitrelse mod sig. At han, der døde i fattige og fortrykte Kaar, nogensinde skulde have søgt en Plads, som her antydet, er udelukket.] Side 95 Linje 8: *Vægter*] om Vægterne se Anm. til 1ste Binds Side 71 Linje 9.

Side 95 Linje 9—10] Hr. Juul har vel forsemt at afgive Erklæring om, at hans Enke skulde hense side i uskiftet Bo.

Side 95 Linje 28: *en anden Pen han skæver*] til Penne brugte man Svingfjere i Gaasens Vinge [Staalpenne kom først alm. i Brug omkring ved 1850], og Fjeren skar man selv til.

Side 95 Linje 29: *Blækhorn*] den gamle Benævnelse for Blækhuis, paa P.-M.'s Tid ved at gaa af Brug; sml. Holberg 1726 („Den Stundesløse“): „Lad saadan Slyngel gaae hen og gifte sig med et gammelt Blæ-Horn“; Baggensen 1791 („Forfatterens Liv og Levnel“): „Af alle Tanker, som en Pen | Har af et Blæhorn henslængt paa Papiret | ...“; Hertz 1855 („Den Yngste“): „... her er Blæhorn, | Papir og Penne“.

Side 96 Linje 2: *uden Savn*] α : uden at man savner ham.

Side 96 Linje 18: *Herkules*] (latin; græsk: Herakles) Oldtidsgrækernes Nationalhelt, Zens' Søn, berømt for sine overmenneskelige Bedrifter. [Kolossalstatue af Thorvaldsen fra 1843.] Fortællingen om Herkules paa Skillevejen, som der her sigtes til, er et senere græsk Sagn (fra 5te Aarh. f. Kr.) og angaar ikke den gamle, men den unge Herkules. Da han var voxet til, fortælles der, begav han sig engang ud i Ensomhed for at tænke over sin Skæbne og satte sig fordybet i sine Tanker ved en Korsvej. Her kom Lasten og Dyden til ham i Skikkelse af to Kvinder; den første tilbød ham en glad og sorgfri Ungdom, hvis han vilde følge hende; den anden forudsagde ham nøjsomme Dage, men lovede ham i Fremtiden Berømmelse og Udødelighed, om han fulgte hende. Herkules valgte Dyden til sin Ledsagerske.